

BUDGET 2012

Kaelo go
Setšhaba

national treasury

Department:
National Treasury
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

Issued by National Treasury, Private Bag X115, Pretoria, 0001.
Enquiries: Communications, Tel: (012) 315 5757, www.treasury.gov.za

Ka kgwedi ya Tlhakole ngwaga mongwe le mongwe Letona la Matlotlo le rebola lenaneo la puso la go dirisa madi, matlole le kadimo dingwageng tse tharo tse di latelang. Seno se bidiwa Tekanyetsokabo ya setšhaba. Tekanyetsokabo ya sešhaba e tlhalosa mokgwa o madi a puso e a boneng a tlieng go arogangwa ka teng mo mafapheng a bosetšhaba, diporofinsi le dipusoselegae.

A O BONE LOKWALO
THUTHO LE LE LE ?
BOTLHOKWA

Smsa Ee kgotsa Nya mo 44112

Sms e le nngwe ke 50c.

Picture by Government Communication and Information System (GCIS)

KAGO YA MAFARATLHATLHA GO ATAFATSA IKONOMI YA RONA LE GO TOKAFATSA MATSHELO A BATHO

Letsema la peeletso ya mafaratlhatlha a Aferika Borwa le ka go tlhola ditiriswa le ditirelo tsa go tlhola ditiro tse di botoka le maemo a botshelo a a botoka.

Go tlholwa ga mafaratlhatlha a a jaaka motlakase, metsi, dipalangwa, puisano, maokelo le matlo go letlelela dikgwebo go gola le motho mongwe le mongwe go phela botshelo jwa maemo a kwa godimo. Dipeeletso tsa puso di lebeletse go fokotsa botlhokwa jwa ditirelo tse di saletseng kwa morago tse di tlhokang go neelwa, go itepatepanya le dikgwetlho tse dinthswa tse ditlhowlwang ke fa ikonomi e atafala le ka mo mokgwa o batho ba tshelang ka teng go fetoga.

Mo dingwageng tse tharo tse dilatlang, mmuso o ikaeletse go beeletsa dibiliyon di le R844.5 go aga mebila, maokelo, dikolo, matamo, motlakase, mafaratlhatlha a boema-kepe le diporo. Batho ba tlhoka dipalangwa tsa botlhe tse di sireletshegileng, tse di tshepegang

le tse di siametseng go ya tirong, sekolong le gongwe le gongwe kwa ba tlhokang goya teng. Aferika Borwa e tlhoka go tokafatsa mafaratlhatlha a dipalangwa tsa ditimela go dira metsamao ya batho go nna tlhwatlhwatlase, go nna bonako le go sireletseg. Kgolo ya setlamoa sa dipalangwa sa ditimela eleng Metrorail e tshwanelwa go emelwa le go godiswa go lepalepana le tlhogego. Go ya ka mokgatlho wa bapalami-ba-ditimela wa Passenger Rail Agency of South Africa (PRASA), o o eteletseng pele mokgatlho wa Metrorail, o beeletsa madi a a fetang R80 biliyon go ntshwafatsa le go tokafatsa boemela-ditimela naga ka bophara mo dingwageng tse 20 tse di latelang.

Mo ngwageng tse tharo tse di latelang, mmuso o aloganya tekatekanyetso ya R4 biliyon go PRASA go reka dikariki tse 233, gape le R1 biliyon go disikinale le mafaratlhatlha a diterene. Lenaneo le le ntshwafaditsweng le tla tokafatsa boiketlo le tshireletseggo go bapalami

ba le dimiliyon dile 2.4 ba ba dirisang Metrorail letsatsi lengwe le lengwe go ya tirong. Go tlaleletsa, mafaratlhatlha a dipalangwa tsa botlhe tsa dibese tsa potlako (Bus Rapid Transport System), e e simolotseng go dirisiwa mo ditoropong tse dikgolo jaaka Gauteng le Motse Kapa ka ngwaga wa 2010 e tswelsete go gola.

Go netefatsa gore ma Aferika Borwa a fitlhelela maemo a a kwa godimo a ditlamelwana tsa pholo, maokelo a tlhokwa go baakangwa le go tokafatswa. Go diragatswa ga ditokafatso tse go tla thusa go thala tsela ya go itseswe ga Inshoreense ya maphelo a setšhaba (NHI).

Mmuso o neelana ka dibiliyon di le R450 go tokafatsa dikholeje di kanna 30 tsa baoki. Tsweletso ya dibiliyon di le R128 e neetswe go simolola tokafatso ya maokelo a matlhano a magolo – Chris Hani, King Edward, George Mukhari, Limpopo le Nelson Mandela Academic.

Mmuso o ikaeletse go tokafatsa maemo

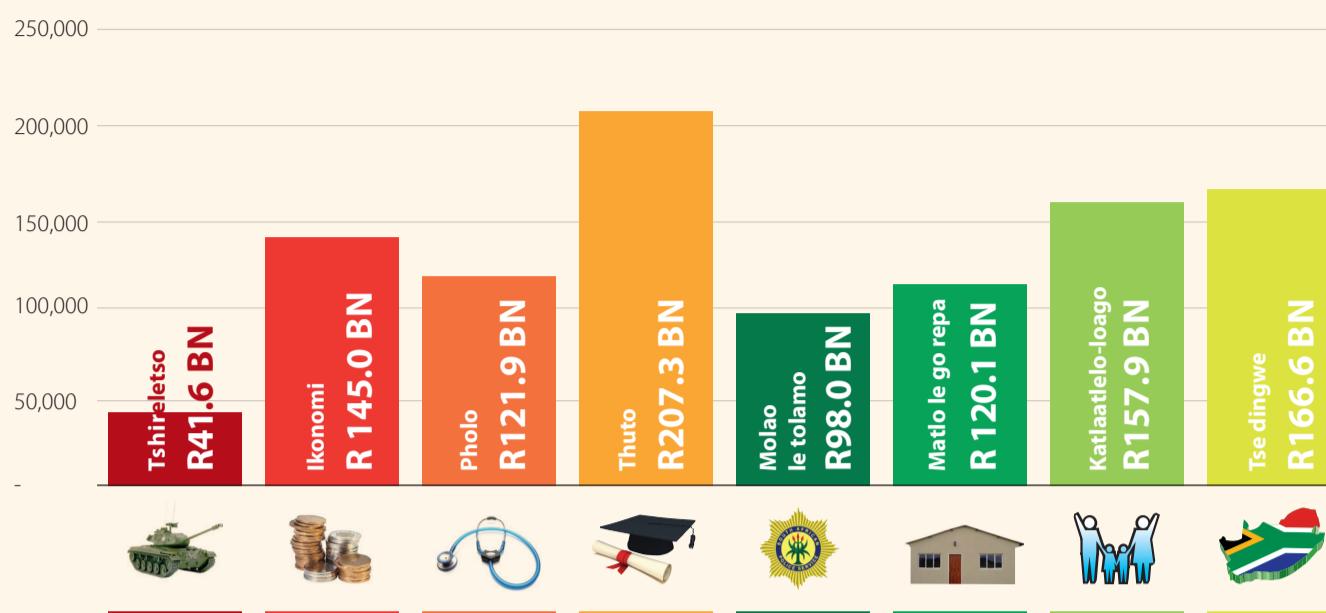
a matshelo a ma Aferika Borwa, le go abelana ga matlo go ditlhophpha tsa batho ba ba amogelang kwa tlase go nna ntsha ya botlhokwa. Fela, kgotlhalesego ya metse magae megolo e supa go nna bokete go itepatepanya le ditlhokego tsa matlo mo bathong ba ba amogelang madi a a kwa tlase kwa metse setoropong. Di diriswa tse dintsitse di lebisitswe go rotloetsa ditirelo tsa setšhaba. Tiriso ya madi go matlo le meago ya setšhaba go sololetswe go nna boleng jwa diranta tse biliyon di le R87 mo dingwageng tse tharo tse di latelang.

Mo boleng joo:

- R1.8 biliyon go tokafatsa mafaratlhatlha a metsi a bomasepala;
- R3.9 biliyon e ya go dirisetswa tokafatsa ya meago ya baipei.

Mmuso o ikaeletse go tlhola ditiro tse di botoka le maemo a bodulo a a botoka mo Aferika Borwa. Dipeeletso tse, mo nakong etlang di ka dira fela jalo.

MADI A TLA DIRISWA

TOKAFATSO YA MAEMO A BOTSHETO GO MA-AFERIKA BORWA OTLHE

Goya ka karolo e telele, puso e ikaelela go godisa ikonomi gore ma Aferika Borwa otlhe a a ikaeletseng go dira ba kgone go dira. Fela goya ka hisetori ya rona, go tla tsaya nakwana gore re fitlhelele seno, le tlhokego ya potlako go thusa dimiliyon tsa ma Aferika Borwa a a senang letseno gongwe ba ba senang sepe.

Twantsho ya botlhoki le tlala di mo pelong ya tatelano-yaditiro tsa mmuso. Lenaneo la thuso ya katlaatleloago ke lone lenaneo le Aferika Borwa e lebaganeng le go lwantsha botlhoki. Ka ngwaga wa 2012/13, dibiliyon di le R104.9 di abetswe go thusa katlaatleloago, tse di tla tlhoketlo go dibiliyon di le R122.0 ka ngwaga wa 2014/15. Dipalopalo tsa batho ba ba amoglang matlolo di tla atafala gotswa go bokana ka dimiliyon di le 15.3 ka ngwaga wa 2011/12 go fitlha go dimiliyon di le 15.6 ka ngwaga wa 2012/13 mme go lebeletswe gore palo e, etla tlhoketlo go dimiliyon di le 16.8 ka ngwaga wa 2014/15.

Lefapha la Katlaatleloago le amogela kokeletso ya dibiliyon di le R1.4 mo ngwageng tse tharo tse dilatelang, bogolo botonna go oketsa phitlhelelo ya matlafatso le maitemogelo a bana ba ba nnye go tloga go 500 000 go fitlha go 580 000 le go fitsetswa ga mogare le mananeo a tshireletso a bana le

tlhokomelo ya morafe (Isibindi). Porojekya ya Isibindi e tla bona matlafatso ya bana ba banny le ba bagolwane ba le 858 000, go lebeletswe thata ba kwa metse-magaeng, dikhutsana le matlo a a tlhoketlo go dibiliyon di le 10 000 ba batsha ba tla thapiwa mo lenaneong le.

Lefapha la Pholo le tla abelwa kokeletso ya madi a kana ka dibiliyon di le R2.6 mo ngwageng tse tharo tse dilatelang:

- Letlolo la inshorensen Maphelo a Setshaba le tla itsisiwe ka ngwaga wa 2012/13, go fitlhelelo madi a kana ka boleng jwa dibiliyon di le R1 mo ngwageng tse tharo tse dilatelang.
- Dimiliyon di le R450 di neetswe go tokafatsa dikholeje tsa baoki di ka nna 30;
- Pheteletso ya dimiliyon di ka nna R128 di abetswe go tokafatsa meago ya maokelo.

Kokeletso ya dimiliyon di le R968 di beetswe go atolosa batho go bona melemo ya go leka go alafa bolwetsi jwa phamokate ka palelogotlo ya CD4 go 350. Seno se tla oketsa dipalopalo tsa batho ba ba amoglang melemo ya go leka go alafa bolwetsi jwa phamokate gotswa go dimiliyon dile 1.5 ka ngwaga wa 2011 go fitlha go ba ba kana ka dimiliyon dile 3 ka ngwaga wa 2014/15.

THUTO E FOKOTSA BOHUMA MO SETSHABENG

Mmuso o dirisa madi a mantsi mo thutong go feta ditlhokego tsotlhe mo kabelanong ya naga.

Kaelo ya matlolo ya ngwaga wa 2012 e rotloetsa phitlhelelo ya go tokafatsa maemo a thuto kwa dikarolong tsotlhe, le go fokotsa tlhokego ya bokgone mo ikonoming ya rona.

Mo ngwageng tse tharo tse di latelang:

- Mokgatlho wa National Student Financial Aid Scheme o amogela dibiliyon di le R17.1 go tokafatsa boikwadiso ba baithuti ba dikobo dikhutswane ko di unibesiti le dikholeje.
- Go ya pele dimiliyon di le R850 di abelwa go tokafatsa meago le didiriswa tsa kwa ditheong tsa thuto e e kgolwane, bogolo segolo ka diphapusi tsa go robala.

Mmuso o ikemisedite go tokafatsa boikwadiso ba baithuti ba di unibesiti go tloga go 886 000 ka 2011/12 go fitlha go 962 000 ka 2014/15. Boikwadiso mo dikholejeng tsa FET bo

Fa puso e ntse e tshameka karolo ya yone, re tlhoka go gakologelwa gore thuto ke maikarabelo a rona rotlhe

sololetswe go oketsa go tloga go 211 000 ka 2011/12 go fitlha go 247 000 ka 2014/15. Ikwadiso ya thuto ya batho ba bagolo e sololetswe go tlhoketlo go tloga go 215 000 ka 2011/12 go fitlha go 300 000 ka 2014/15.

Go tokafatsa puiso le dipalo, kokeletso ya dimiliyon di le R235 e abelwa go lefapha la setshaba go oketsa diteko go Mophato wa 9 le go matlafatso diteko kwa Mophatong wa 1 go fitlha go wa bo 6. Dibukana tsa tirelo tsa baithuti le baratabana mo go buiseng le mo dipalang ditla neelwa go baithuti botlhe ba Mophato wa 1 go fitlha go wa bo 9 gotswa mo ngwageng wa 2012.

Fa puso e ntse e tshameka karolo ya yone, re tlhoka go gakologelwa gore thuto ke maikarabelo a rona rotlhe. Baratabana, batsadi ba bana, baithuti, setshaba le dikgwebo rotlhe re na le karolo e botlhokwa go tsweletsa thuto.

DINTLHA-KGOLO TSA TEKANYETSOKABO 2012

DIPHETOGO MO TEKANYETSOKABONG MO DINGWAGENG TSE THARO TSE DILATELANG:

1 MAITLHOMO A PUSO GO DIRISA MADI MO NGWAGENG TSE THARO TSE DI LATELANG

- R9.5 biliyon go Economic Competitiveness le Support Package;
- R6.2 biliyon e ya go dirisetwa go tlhola ditiro;
- R3 biliyon e ya go dirisetwa tekanyetsoko lekgetho (subsidy) dikolong tse di sa lefising le go atafatsa phitlhelelo ya Mophato wa R;
- R1 biliyon e ya kwa porojekeng ya Inshorensen ya maphelo a setshaba (National Health Insurance);
- R1.4 biliyon e tla abelwa Early Childhood Development;
- R4 biliyon e tla abelwa go tokafatsa diterene (PRASA);
- R1 biliyon e tla abelwa tokafatsa ya disikinala tsa mafaratlhathla a diterene;
- R4.7 biliyon go tlhokomelwa ga setsha sa motlakase: Go ESKOM go tlhoma ditanka tsa motlakase-wa-letsatsi;
- R1.8 biliyon go tokafatsa mafaratlhathla a metsi a bomasepala;
- R3.9 biliyon e ya go dirisetwa tokafatsa ya meago ya baipei.

2 TSA LEKGETHO

- Batho ba tla bona phokotso ya lekgetho ka R9.5 dibiliyon;
- Thotloetso tsa lekgetho go rotloetsa go beeletsa;
- Thuso ya mafaratlhathla a pholo le peelo tsa go rola tiro;
- Tokololo ya lekgetho go dikgwebo potlana;
- Kokeletso ya lekgetho e kana ka diperesente di le 15 ya lekgetho le le okeditweng;
- Letlolo le amoglang kokeletso ya lekgetho;
- Pakana ya disekerete di le 20 e bitsa disente di le 15 go feta;
- Botlolo ya 750ml ya bojalwa (spirits) e tla bitsa diranta di le 6 go feta;
- Litara ya mofeine e tlhatloga ka disente di le 18;
- Boleka ba biri ba 340ml botla bitsa disente di le 9 go feta mme boleka ba 340ml ba cider botla bitsa disente di le 8.8 go feta;
- Lekgetho mo mafureng, le tla okeletswa ka disente di le 20 litara, le tse 8 litara go feta go ba mokgatlho wa Road Accident Fund;
- Lekgetho la motlakase le tla oketsa ka sente ele 1 / kWh.

3 MADI A KATLAATLELOAGO

	2011/12	2012/13
Phenshene ya batsofe	1 140	1 200
State old-age grant, over 75's	1 160	1 220
Madi a go tshegetsas masole a maloba	1 160	1 220
Madi a go tlamela ba ba sa itekanelang	1 140	1 200
Madi a go tlamela bana ba ba se nang batsadi	740	770
Madi a go thusa ba o ba ikaegileng	1 140	1 200
Madi a go tlamela bana*	265	280

* R265 average value for 2011/12.

A O BONE LOKWALO THUTHOLE LE LE LE BOTLHOKWA?

Smsa Ee kgotsa Nya mo
44112

Sms e nngwe ke 50c.